

The effect of charantin on expression of Ngn3 gene in streptozotocin-induced diabetic rats

Abolfazl Nasirzadeh Vanhari¹, Hossein Sazgar²

¹MSc in Biology and Biochemistry, Department of Biology, Faculty of Basic Sciences, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

²Assistant Professor of Physiology, Department of Biology, Faculty of Basic Sciences, Shahrekord Branch, Islamic Azad University, Shahrekord, Iran

Abstract

Background: Positive effects of medicinal herbs on diabetes have been demonstrated in previous studies. The aim of the present study was to evaluate the effect of charantin on the treatment of diabetes and increase the expression of the Ngn3 gene in diabetes, which is a key gene for transcription of the pancreas.

Materials and methods: In this experimental study, 42 adult male Wistar rats were randomly divided into 7 healthy control groups, diabetic control, control group, 150 control, and three groups receiving effective doses of charantin (50-100-200 mg/ Per kilogram). All groups except diabetic control group and control group with streptozotocin chemical injected intraperitoneally. Afterwards, they received a cartilage by gavage for four weeks (three times a week).

Results: The lowest expression was observed in the diabetic group. Among those who received different doses of charantine, the highest expression was among group with dose of 100 mg/kg, and the lowest expression in 50/kg group.

Conclusion: It can be concluded that increased expression of the Ngn3 gene was not dose-dependent. After the development of diabetes, the patient's severity declined sharply, and after the use of the charantin and metformin drug, this reduction was somewhat offset.

Keywords: Diabetes, Streptozotocin, Charantin, Ngn3 gene.

Cited as: Nasirzadeh Vanhari A, Sazgar H. The effect of quarantine on expression of Ngn3 gene in streptozotocin-induced diabetic rats (STZ). Medical Science Journal of Islamic Azad University, Tehran Medical Branch 2019; 29(4): 303-312.

Correspondence to: Hossein Sazgar

Tel: +98 9177121993

E-mail: hoseinsazgar@yahoo.com

ORCID ID: 0000-0001-9769-8932

Received: 20 May 2018; **Accepted:** 3 Sep 2018

تاثیر چارانتین بر بیان ژن Ngn3 در رت های دیابتی شده با استرپتوزوتوسین

ابوالفضل نصیرزاده ونهری^۱، حسین سازگار^۲

^۱دانشجوی کارشناسی ارشد زیست شناسی-بیوشیمی، گروه زیست‌شناسی، دانشکده علوم پایه، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران
^۲استادیار فیزیولوژی جانوری، گروه زیست‌شناسی، دانشکده علوم پایه، واحد شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، شهرکرد، ایران

چکیده

سابقه و هدف: تاثیرات مثبت گیاهان دارویی بر روی دیابت در مطالعات قبلی به اثبات رسیده است. هدف از مطالعه حاضر ارزیابی ماده موثر چارانتین بر درمان بیماری دیابت و افزایش بیان ژن Ngn3، به عنوان ژن کلیدی در رونویسی از پانکراس در دیابت، بود. **روش بررسی:** در این مطالعه تجربی، تعداد ۴۲ سر رت نر بالغ نژاد ویستار به صورت تصادفی به ۷ گروه شاهد سالم، شاهد دیابتی، کنترل متفرمین، کنترل چارانتین ۱۵۰ و سه گروه دریافت کننده ماده موثر چارانتین با دوزهای ۵۰-۱۰۰-۲۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم تقسیم شدند. همه گروه‌ها به جز گروه شاهد و کنترل چارانتین، با ماده شیمیایی استرپتوزوتوسین با تزریق درون صفاقی دیابتی شدند. پس از آن به مدت چهار هفته (هر هفته سه بار) از طرق گاواژ ماده موثر چارانتین را دریافت کردند.

یافته‌ها: کمترین میزان بیان مربوط به گروه دیابتی (C) بود. بیشترین میزان بیان بین گروه‌های دریافت کننده دوزهای مختلف چارانتین مربوط به دوز ۱۰۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم (F) و کمترین مربوط به دوز دریافتی ۵۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم (E) بود.

نتیجه‌گیری: می‌توان نتیجه گرفت افزایش بیان ژن Ngn3 وابسته به دوز نیست. بیان ژن پس از ایجاد دیابت در گروه‌های بیمار به شدت افت پیدا کرد و بعد از استفاده از چارانتین و داروی متفورمین تا حدودی این کاهش بیان جبران شد.

واژگان کلیدی: دیابت، استرپتوزوتوسین، چارانتین، ژن Ngn3.

مقدمه

دیابت نوع یک و دیابت نوع دو تقسیم کرد. دیابت نوع یک یا دیابت وابسته به انسولین اغلب در کودکان و نوجوانان رخ می‌دهد. در این دیابت سلول‌های بتا پانکراس که مسئول ساخت هورمون انسولین در بدن هستند، به طور کلی از بین رفته یا غیر فعال می‌شوند (۳). بر اساس برآورد سازمان جهانی بهداشت، در صورتی که اقدامات موثر برای پیشگیری دیابت صورت نگیرد، تعداد افراد مبتلا به این بیماری تا سال ۲۰۳۰ در کشورهای در حال توسعه افزایش ۶۰٪ خواهد داشت. این در حالی است که ایران با شیوع دیابت بیش از ۸٪ در منطقه، بالاترین نرخ ابتلا به دیابت را دارد (۴). از جمله داروهای استاندارد موجود برای کاهش قند خون می‌توان به سولفونیل اوره‌ها، بیوگوانیدها (این دسته از داروها شامل: متفورمین، بوفورمین و فن‌فورمین است)، مهارکننده آلفا گلوکوزیداز، و تیازولیدین دیون‌ها اشاره کرد (۵،۶). به‌طور سنتی، در طول تاریخ از گیاهان متفاوتی برای

دیابت شایع‌ترین بیماری مزمن متابولیک است، که به صورت ناهنجاری در سوخت و ساز کربوهیدرات، پروتئین و چربی توصیف می‌شود شایع‌ترین علائم دیابت عدم تحمل گلوکز یا افزایش قند خون است، به همین دلیل افراد به عوارض کوتاه مدت و بلند مدت دیابت دچار می‌شوند. دیابت اغلب همراه با بیماری‌های میکروواسکولار (رتینوپاتی، نورپاتی، نفرپاتی) و بیماری‌های ماکروواسکولار (حمله قلبی، سکته مغزی، بیماری‌های عروق محیطی) است که با تعداد مرگ و میر قابل توجهی همراه است (۱، ۲). دیابت را می‌توان به دو گروه اصلی

آدرس نویسنده مسئول: شهرکرد، دانشگاه آزاد اسلامی، گروه زیست‌شناسی، حسین سازگار

(email: hoseinsazgar@yahoo.com)

ORCID ID: 0000-0001-9769-8932

تاریخ دریافت مقاله: ۹۷/۲/۳۰

تاریخ پذیرش مقاله: ۹۷/۶/۱۲

نقش آن طی تحقیقات متعدد اثبات شده است. Ngn3 یک پروتئین از خانواده bHLH (helix-loop-helix) است. نوروزین-۳ به عنوان یک فاکتور رونویسی برای توسعه سلول‌های اندوکرین پانکراس حیاتی است (۱۶). سلول‌های مزانشیم پانکراس زمان تمایز سلول‌های اندوکرینی را کنترل می‌کنند و روی تکثیر سلول‌های پیش‌ساز پانکراس اثر می‌گذارد. سلول‌های مزانشیم پانکراس به دو صورت بر بیان ژن Ngn3 تاثیر می‌گذارند: ۱- از طریق فاکتورهای ترشحی باعث مهار تمایز سلول‌های بیان کننده Ngn3 به سلول‌های بتا می‌شود، ۲- از طریق تماس سلول با سلول باعث تاخیر در بیان Ngn3 می‌شود. بیان Ngn3 در روز ۹ - ۹/۵ جنینی شروع شده، در روز ۱۵ زمانی که موج بزرگ ایجاد سلول‌های غدد درون ریز وجود دارد، به بیشترین مقدار خود می‌رسد. بیان Ngn3 یک شاخص عملکردی جمعیت‌های پیش‌ساز سلول‌های جزایر لانگرهانس طی تکامل پانکراس است (۱۷، ۱۸). خاصیت ضد دیابتی خیار تلخ در مطالعات گذشته اثبات شده است. در این مطالعه به بررسی اثر ماده موثر خیار تلخ (چارانتین) بر بیان ژن‌های پانکراسی از جمله ژن Ngn3 که یک ژن مهم در رونویسی و تکامل پانکراس است، همچنین تاثیر چارانتین بر قند خون رت‌های دیابتی شده با استرپتوزوتوسین پرداختیم.

مواد و روشها

تهیه رت‌ها

در این مطالعه تجربی، تعداد ۴۲ سر موش صحرایی نر نژاد ویستار به وزن ۳۵۰-۲۵۰ گرم از دانشگاه علوم پزشکی شهرکرد خریداری گردید و به اتاق حیوانات واقع در دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد انتقال داده شد. حیوانات در قفسه‌ای مخصوص خود نگهداری شدند و آب و غذا به اندازه کافی در اختیارشان قرار داده شد.

گروه بندی رت‌ها

رت‌ها در ۷ گروه ۶ تایی به صورت تصادفی دسته‌بندی و در قفس‌های مجزا نگهداری شدند. آب و غذا برای همه یکسان بود.

گروه A (سالم شاهد): شامل شش سر رت سالم بود که روزانه فقط آب معمولی و غذای استاندارد دریافت می‌کردند. گروه B (شاهد دریافت کننده چارانتین): شامل شش سر رت سالم بود که روزانه آب معمولی و غذای استاندارد و هر سه روز یک بار، طی سی روز هر نوبت ۱۵۰ میلی‌گرم بر کیلوگرم چارانتین به صورت گاوژ دریافت می‌کردند.

کاهش قند خون و بهبود اثرات دیابت، استفاده شده و در طسب سنتی ایران و سایر کشورهای جهان، اطلاعات مفصلی در این باره به چشم می‌خورد. داروهای گیاهی به خاطر کم بودن اثرات جانبی، در دسترس بودن، هزینه نسبتاً کم و موثر بودنشان، به طور وسیع در سرتاسر جهان تجویز می‌شوند (۷). تاکنون بیش از ۱۲۰۰ گونه گیاهی در ۷۲۵ جنس و ۱۸۳ خانواده شناخته شده‌اند که اثرات ضد دیابتی دارند. بیش از نیمی از آنها به عنوان ضد دیابت شناخته شده‌اند (۸). از جمله این گیاهان، خار مریم (*Silybum marianum*)، خیار تلخ (*Mamordica charantia* L)، شنبلیله (*Trigonella foenum graecum* L) و سیاه گیله (*Vaccinium Arctostaphylos* L) هندوانه (بوجهل (*Citrullus colocynthis*)) هستند (۹).

خیار تلخ یا کارلا با نام علمی مورموردیکا چارانتیا (*Momordica charantia*) یک گیاه دارویی متعلق به خانواده (*Cucurbitaceae*) است. مورموردیکا چارانتیا بومی مناطق غربی هندوستان، چین و آسیا است. این گیاه دارای مورموردیوم چارانتین، آسکوربیک اسید، گلیکوزید و آکالوئید است. میوه و برگ گیاه کارلا در طب سنتی هندوستان برای درمان یرقان و بیماری دیابت کاربرد داشته است (۱۰). در پژوهش‌های پیشین ثابت شده است که برگ و میوه این گیاه ترشح انسولین را افزایش داده و ورود گلوکز را به سلول‌های کبدی تسهیل می‌کنند (۱۱). میوه این گیاه دارای ترکیبی به نام کوئینین (*Charantin*) است و از این رو مزه‌ای تلخ دارد. در میوه این گیاه دارویی وجود دارد که دارای خاصیت گلیکوئیدی و استروئیدی است. میوه نارس گیاه فلاونوئید و ترکیبات فنولی بالایی دارد. در میوه رسیده میزان فلاونوئید کمتر از میوه نارس است. این گیاه سرشار از ویتامین‌های گروه B استئاریک اسید، اولئیک اسید و اسیدهای چرب است که برای درمان دیابت مفیدند (۱۲). دیابت نتیجه یک تعامل پیچیده بین فاکتورهای ژنتیکی و محیطی است. این بیماری به‌عنوان یک بیماری شدید متابولیک با پیش‌زمینه ارثی و با دو شاخصه مهم نقص در ترشح و عملکرد انسولین شناخته می‌شود. پیشرفت‌ها در زمینه شناسایی تغییرات ژنتیکی دیابت می‌تواند در زمینه کنترل این بیماری کمک کننده باشد (۱۳، ۱۴). فاکتورهای متفاوتی بر تمایز سلول‌های بتا در لوزالمعده اثر می‌گذارند؛ از فاکتورهای رونویسی دخیل در تکامل پانکراس می‌توان به Pax1, Neurogenin3, Notch signaling, Neuron/Beta2, Pax6, Hlx9, Mist1, MafB, MafA, Nkx6.1, Nkx2.2, Hes و Isi1 اشاره کرد (۱۵). در میان این فاکتورها می‌توان به اهمیت فاکتور (نوروزین-۳) Ngn3 در پانکراس اشاره کرد که

گروه C (کنترل منفی (شاهد دیابتی)): شامل شش سر رت دیابتی شده با استرپتوزوتوسین بود که روزانه فقط آب معمولی و غذای استاندارد دریافت می کردند.

گروه D: شامل شش سر رت دیابتی شده با استرپتوزوتوسین بود که روزانه آب معمولی و غذای استاندارد و هر سه روز یک بار، طی سی روز (ده بار گاوژ) هر نوبت ۵۰ میلی گرم بر کیلوگرم متفورمین (داروی کاهنده قند خون) به صورت گاوژ (خوراکی) دریافت می کردند.

گروه E: گروه تیمار اول که شامل شش سر رت دیابتی شده با استرپتوزوتوسین بود که روزانه آب معمولی و غذای استاندارد و هر سه روز یک بار، طی سی روز (ده بار گاوژ) هر نوبت ۵۰ میلی گرم بر کیلوگرم چارانتین به صورت گاوژ (خوراکی) دریافت می کردند.

گروه F: گروه تیمار دوم که شامل شش سر رت دیابتی شده با استرپتوزوتوسین بود که روزانه آب معمولی و غذای استاندارد و هر سه روز یک بار، طی سی روز (ده بار گاوژ) هر نوبت ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم چانتین به صورت گاوژ (خوراکی) دریافت می کردند.

گروه G: گروه تیمار سوم که شامل شش سر رت دیابتی شده با استرپتوزوتوسین بود که روزانه آب معمولی و غذای استاندارد و هر سه روز یک بار، طی سی روز (ده بار گاوژ) هر نوبت ۲۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم چارانتین به صورت گاوژ (خوراکی) دریافت می کردند (۱۹،۲۰). برای ایجاد دیابت از داوری استرپتوزوتوسین (STZ) (خریداری شده از شرکت مرک آلمان) با دوز ۵۰ میلی گرم بر کیلوگرم وزن رت استفاده شد. مقدار استرپتوزوتوسین مورد نیاز برای هر موش ۵ میلی گرم بود که این میزان استرپتوزوتوسین را در آب تزریق حل کردیم تا محلول شفاف به دست آید. همه موش ها، به جز گروه شاهد و کنترل چارانتین، این مقدار استرپتوزوتوسین را با تزریق درون صفاقی دریافت کردند (۲۱).

نمونه گیری از رت ها

پس از سی روز نگره داری و انجام دادن تزریق ها و گاوژ

کردن رت ها با استفاده از کلروفورم رت ها بیهوش شدند. با استفاده از ست جراحی برداشت بافت پانکراس انجام گرفت. قطعه های کوچک به ابعاد ۰/۵ در ۰/۵ سانتی متر از پانکراس جدا شد و در داخل میکروتیوب ۱/۵ حاوی یک میلی لیتر RNA later قرار داده شد، به صورتی که بافت کاملاً در RNA later غرق شد و سپس میکروتیوب و محتویاتش ابتدا به مدت ۲۴ ساعت در فریزر ۲۰- درجه سانتی گراد نگه داری شدند و در نهایت به فریزر ۷۰- درجه سانتی گراد منتقل شد (۲۱).

استخراج RNA

برای استخراج RNA، کیت ستونی ساخت شرکت یکتا تجهیز آزما ساخت ایران مورد استفاده قرار گرفت و تمامی مراحل طبق پروتکل کیت و با استفاده از محلول های کیت و ستون اسپین کالم استخراج RNA انجام شد. برای بررسی درصد خلوص، غلظت RNA و میزان جذب ۲۶۰ به ۲۸۰ از دستگاه اسپکتوفتومتر (Nano Drop) استفاده شد (۲۲).

ساخت cDNA

پس از اطمینان از خالص بودن RNA استخراج شده سنتز cDNA با استفاده از کیت یکتا تجهیز آزما ساخت ایران انجام شد و تمامی مراحل طبق دستور العمل کیت و با استفاده از مواد و محلول های موجود در کیت در زیر هود و روی یخ انجام گرفت.

طراحی و سنتز پرایمرها

پرایمرهای استفاده شده در این پژوهش بر اساس توالی ژن مربوطه که از سایت NCBI به دست آمدند با استفاده از نرم افزار Gene Runner طراحی و توسط شرکت کایژن بر اساس توالی ژنی Ngn3 و GAPDH سنتز شد. توالی مربوط در جدول های ۱ و ۲ آورده شده است.

مراحل انجام Real Time RT-PCR

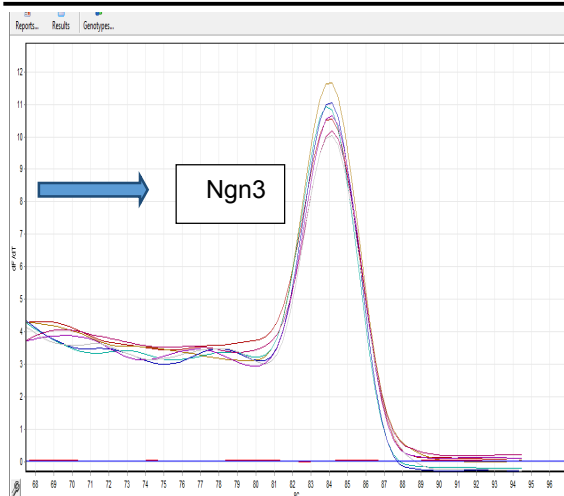
برای انجام واکنش Real Time RT-PCR از کیت SYBR green ساخت شرکت یکتا تجهیز آزما استفاده شد. تمام مراحل در شرایط استاندارد و طبق پروتکل کیت انجام گرفت. مخلوط واکنش پس از آماده سازی تحت تاثیر برنامه دمایی

جدول ۱. توالی ژن Ngn3

Ngn3F	5'-CAC CGC TGC TTG ACT CTG ACC-3'	Tm:62
Ngn3R	5'-CAC TCC CCT CTT CTA CCC TTT G-3'	Tm:62

جدول ۲. توالی ژن GAPDH

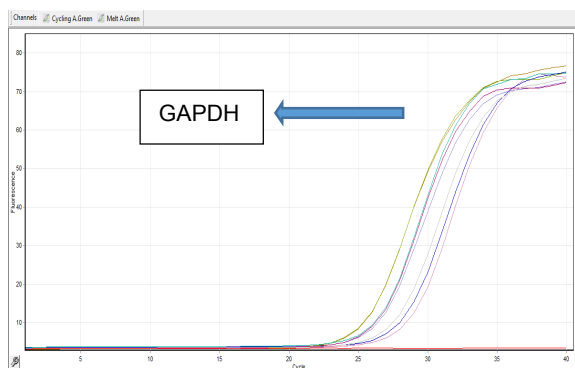
GAPDH F	5'-ATG GTG AAG GTC GGT GTG AAC-3'	Tm:62
GAPDH R	5'-TTG AAC TTG CCG TGG GTA GAG-3'	Tm:62

شکل ۲. مربوط به نمودار ذوب Ngn3 در نمونه کنترل و نمونه دیابتی

منحنی تکثیر Real time RT-PCR

پس از انجام RT-PCR، منحنی تکثیر cDNA برای Ngn3 و GAPDH رسم شد و Ct هر کدام تعیین گردید. منحنی تکثیر برای GAPDH و Ngn3 به ترتیب در شکل‌های ۳ و ۴ آورده شده است.

شکل ۳. مربوط به منحنی تکثیر GAPDH در نمونه کنترل و نمونه‌های دیابتی. نمودار نارنجی و سبز گروه سالم، نمودار آبی گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ چارانتین، نمودار قرمز گروه کنترل متفورمین، نمودار بنفش گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۱۰۰ چارانتین، نمودار خاکستری گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۲۰۰ چارانتین، نمودار آبی تیره گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۵۰ چارانتین، نمودار صورتی گروه دیابتی یا کنترل منفی است.

تحلیل آماری ژن Ngn3 با استفاده از نرم‌افزار SPSS V.22 انجام شد و از آنجایی که داده‌ها نرمال بود از آزمون آنالیز واریانس استفاده شد. میزان بیان ژن Ngn3 در گروه‌های

ذکر شده در پروتوکل کیت در دستگاه Real Time قرار گرفت. تمامی واکنش‌ها ۳ مرتبه تکرار شد و به منظور تأیید ژن‌های مورد نظر آنالیز منحنی melting محصول PCR با استفاده از نرم افزار Real Time RT-PCR انجام گرفت (۲۲). این طرح در کمیته اخلاق دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهر کرد با کد اخلاقی IR.IAU.SHK.REC.1397009 به تصویب رسید.

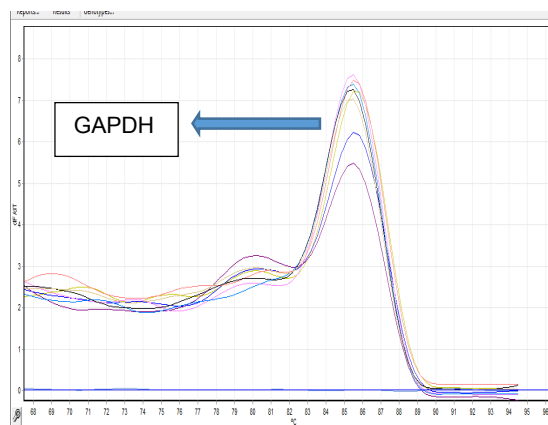
آنالیز آماری

آنالیز آماری داده‌های این تحقیق با استفاده از نرم افزار SPSS نسخه ۲۲ انجام شد. از آنجا که داده‌ها از توزیع نرمال برخوردار بودند، با روش آنالیز واریانس یک طرفه (ANOVA) و با آزمون پشتیبان LSD post test تحلیل انجام شد و نتایج بصورت Mean±SEM ارائه و تفاوت بین گروه‌های مختلف با $P < 0.05$ معنی دار تلقی شد.

یافته‌ها

منحنی‌های ذوب Real time RT-PCR

در این منحنی شدت فلورسنت در برابر دمای ذوب DNA دو رشته‌ای ترسیم می‌شود و اتصال اختصاصی پرایمر و وجود یا عدم وجود پرایمر را نیز می‌توان متوجه شد. منحنی ذوب مربوط به GAPDH و Ngn3 به ترتیب در شکل‌های ۱ و ۲ آورده شده است که وجود تک منحنی در نمونه‌ها نشان دهنده اختصاصی بودن تکثیر ژن Ngn3 و ژن GAPDH است. با توجه به دمای مشابه میزان بیان در نمونه‌هایی که دیابتی شده بودند و دوز متفاوت چارانتین مصرف کرده بودند بیشتر و تک منحنی بودن دلالت بر اختصاصی بودن تکثیر ژن Ngn3 است.

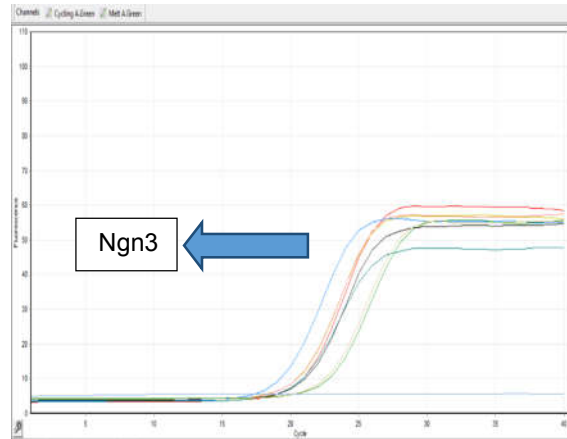

شکل ۴. مربوط به نمودار ذوب GAPDH در نمونه کنترل و دیابتی

شاهد سالم (A) و شاهد دیابتی (C) در جدول ۳ آورده شده است.

شکل ۵. بررسی میزان بیان ژن Ngn3 در گروه شاهد سالم و گروه شاهد دیابتی. تعداد ستاره متفاوت در هر گروه معنی دار بودن را نشان می دهد (P=۰/۰۴۵).

شکل ۴. مربوط به منحنی تکثیر Ngn3 در نمونه کنترل و نمونه های دیابتی. نمودار آبی گروه سالم، نمودار نارنجی گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ چارانتین، نمودار قرمز گروه کنترل متفورمین، نمودار آبی تیره گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۱۰۰ چارانتین، نمودار بنفش گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۲۰۰ چارانتین، نمودار خاکستری گروه دیابتی دریافت کننده دوز ۵۰ چارانتین، و نمودار سبز گروه دیابتی یا کنترل منفی است.

میزان بیان این ژن در گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ mg/kg چارانتین (B) نسبت به گروه سالم شاهد (A) تا حدودی افزایش بیان داشت، ولی این افزایش بسیار محدود بود و معنی دار نبود (P=۰/۹۱۷) (شکل ۶).

در گروه شاهد دیابتی (C) میزان بیان ژن Ngn3 به شدت پایین بود. در اینجا گروه دیابتی به عنوان رفرنس سایر گروه ها در نظر گرفته شد که در جدول ۵ اختلاف معنی داری سایر گروه های مورد مطالعه با این گروه، نشان داده شده است. میزان بیان ژن به صورت ستونی نیز در شکل ۷ زیر آورده شده است.

بررسی میزان بیان ژن Ngn3 در گروه شاهد سالم و گروه شاهد دیابتی به عنوان کنترل منفی نشان داد میزان بیان این ژن در رت های دیابتی نسبت به رت های سالم به صورت معنی داری کاهش یافته است (P-Value=۰/۰۴۵) که در شکل ۵ آورده شده است.

میزان بیان ژن Ngn3 در گروه شاهد سالم (A) و گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ چارانتین (B) در جدول ۴ آمده است.

جدول ۳. میزان بیان ژن Ngn3 در گروه های شاهد سالم (A) و شاهد دیابتی (C)

جدول ۵. مقایسه گروه های مورد بررسی

گروه	میانگین ± انحراف معیار
شاهد دیابتی C	۱/۰۲۱۷ ± ۰/۲۰۹۴ a
دریافت کننده متفورمین D	۸/۲۰۴۸ ± ۰/۳۶۹۴ bc
دریافت کننده دوز ۵۰ چارانتین E	۶/۷۴۶۷ ± ۰/۵۱۳۴ b
دریافت کننده دوز ۱۰۰ چارانتین F	۱۲/۹۴۰۵ ± ۱/۷۸۲۵ c
دریافت کننده دوز ۲۰۰ چارانتین G	۹/۸۵۰۱ ± ۰/۱۳۶۵ bc

حروف نامشابه نشان دهنده وجود گروه های معنی دار است. (P < ۰/۰۵)

گروه	انحراف معیار ± میانگین
سالم شاهد A	۱/۰۲۱۷ ± ۰/۲۹۶۲ a
شاهد دیابتی C	۰/۰۶۷۰ ± ۰/۰۱۹۴ b

حروف نامشابه نشان دهنده وجود گروه های معنی دار است. (P = ۰/۰۰۰۱)

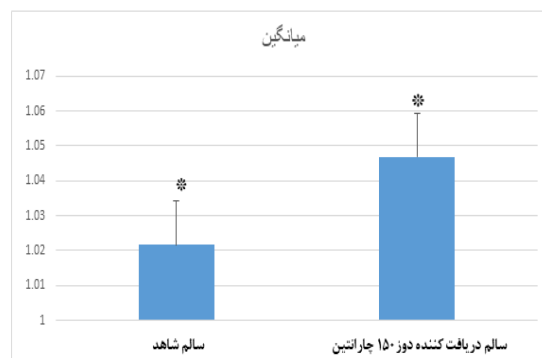
کمترین میزان بیان مربوط به گروه دیابتی (C) بود. بیشترین میزان بیان بین گروه های دریافت کننده دوزهای مختلف چارانتین مربوط به دوز ۱۰۰ میلی گرم بر کیلوگرم (F) و کمترین مربوط به دوز دریافتی ۵۰ میلی گرم بر کیلوگرم (E) بود. پس طبق شواهد می توان نتیجه گرفت افزایش بیان ژن وابسته به دوز نبوده است. پس از ایجاد دیابت در گروه های بیمار به شدت افت پیدا کرده و بعد از

جدول ۴. میزان بیان ژن Ngn3 در گروه شاهد سالم (A) و گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ چارانتین (B)

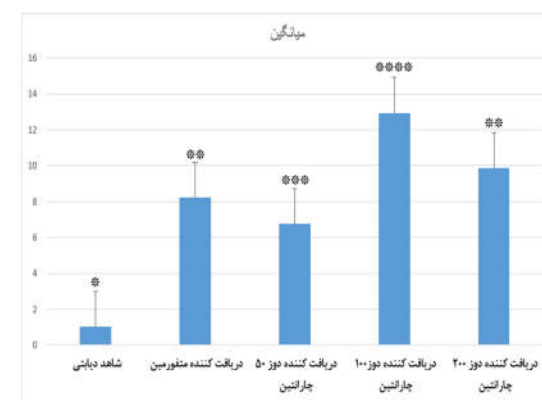
گروه	انحراف معیار ± میانگین
سالم شاهد A	۱/۰۲۱۹ ± ۰/۲۹۶۲ a
سالم دریافت کننده چارانتین B	۱/۰۴۶۸ ± ۰/۰۵۶۴ a

حروف نامشابه نشان دهنده وجود گروه های معنی دار است. (P < ۰/۰۵)

استفاده از چارانتین و داروی متفورمین تا حدودی این کاهش بیان جبران شده است.

شکل ۶. میزان بیان ژن Ngn3 در گروه سالم دریافت کننده دوز ۱۵۰ mg/kg چارانتین (B) نسبت به گروه سالم شاهد (A). تعداد ستاره متفاوت در هر گروه معنی دار بودن را نشان می دهد. ($P < 0.05$)

شکل ۷. میزان بیان ژن Ngn3 در گروه های مختلف. تعداد ستاره متفاوت در هر گروه معنی دار بودن را نشان می دهد ($P < 0.05$)

بحث

دیابت بیماری شایعی در عصر حاضر است که می تواند حاصل روش های زندگی، تغذیه و ژنتیک فرد باشد. دیابت دو نوع دارد: نوع یک که بیشتر در نوجوانان شایع است و نوع دو که شیوع بیشتری در میان بزرگسالان دارد. به طور کلی این بیماری باعث ایجاد تغییرات در سطح گلوکز و لیپیدهای سرمی می شود که تاثیرات نامطلوبی در بیماران به جای می گذارد. کاهش دادن سطح گلوکز و لیپیدهای نامطلوب سرم در بیماران دیابتی با استفاده از گیاهان دارویی از اهمیت بالینی زیادی برخوردار است؛ زیرا گیاهان دارویی نسبت به داروهای شیمیایی عوارض جانبی کمتری ایجاد می کند. دیابت چه در اثر خودایمنی و تخریب پانکراس (نوع یک) و چه در اثر اختلال در جذب و ترشح انسولین (نوع دو) ایجاد شود، زمینه ساز بروز بیماری های چشمی، پوستی و قلبی عروقی خواهد بود

و نیاز به ساخت ترکیبی گیاهی که علاوه بر عوارض جانبی محدود قدرت کنترل عوارض خاص را از بیماری را داشته باشند به شدت احساس می شود. بر اساس پیش بینی به عمل آمده، شیوع آن در جامعه انسانی در آینده افزایش خواهد یافت. با توجه به پیشرفت های حاصله در مورد چند عاملی بودن این بیماری، نیاز برای یافتن ترکیبات موثر در درمان بیماری دیابت با عوارض جانبی کمتر، امروزه ضروری است (۲۳). مطالعه ای توسط لنزن و همکارانش در سال ۲۰۰۸ بر روی مکانیسم اثر آلوکسان و استرپتوزوتوسین در ایجاد دیابت انجام شد و به این نتیجه رسیدند که دیابت القا شده توسط استرپتوزوتوسین، منجر به آسیب سلول های بتای پانکراس شده و در نتیجه کاهش انسولین و افزایش قند خون را به دنبال دارد (۲۴). در مطالعه ای که راتدو همکارانش در سال ۲۰۱۱ بر روی القای دیابت در موش های صحرایی انجام دادند دریافتند که القای دیابت با استرپتوزوتوسین در موش های صحرایی با استفاده از استرپتوزوتوسین، باعث کاهش وزن بدن و افزایش آشکار قند خون و تغییرات نامطلوب در سطح لیپیدها و لیپوپروتئین های پلازما رخ می دهد (۲۵). در این مطالعه با توجه به مطالعات قبلی با تزریق درون صفاقی استرپتوزوتوسین مشاهده شد که استرپتوزوتوسین با تخریب پانکراس ایجاد دیابت می کند و روی وزن و رفتار رت ها تاثیر می گذارد. اثر کاهندگی قند خون توسط عصاره گیاهان، به میزان تخریب سلول های بتای پانکراس وابسته است. برای توضیح این یافته ها، دو دلیل می تواند وجود داشته باشد: ۱- به احتمال زیاد ترکیبات موجود در عصاره گیاه، سبب جلوگیری از مرگ سلول های بتا شده است، ۲- ممکن است این عصاره، سبب بهبود سلول های بتای تخریب شده شوند (۲۶). کاوالی و همکارانش در سال ۲۰۰۳ نیز نشان دادند که موش های دیابتی شده با استرپتوزوتوسین، در صورت خوردن دانه های گزنه باعث درمان آن ها می شود به طوری که دانه گیاه گزنه قادر است باعث کاهش قند خون در گروه های درمانی در مقایسه با گروه کنترل دیابتی شود و تعداد سلول های جزایر لانگرهانس در مقایسه با گروه دیابتی افزایش دهد (۲۷). بابوتا و همکارانش در سال ۲۰۰۷ مطالعه ای انجام دادند مبنی بر تاثیر گردو، تخم گیشنیز و انار بر قند خون و هیستوپاتولوژی پانکراس موش صحرایی که با آلوکسان دیابتی شده بودند. نتایج حاصل از این مطالعه نشان داد که درصد سلول های بتا و اندازه جزایر در گروه های تیمار شده به طور قابل توجهی در مقایسه با گروه درمان نشده افزایش یافته بود و گروه تحت تیمار با کاهش سطح قند خون روزانه مواجه بودند. نتایج نشان

فلاونوئیدها به موش‌های صحرایی دیابتی شده با استرپتوزوتوسین، موجب کاهش (وابسته به دوز فلاونوئید تزریقی) گلوکز می‌شود، درحالی که اثر محسوسی بر غلظت گلوکز خون در حیوانات سالم ندارد (۳۲). با توجه به مطالعات گذشته و شباهت مطالعه انجام شده می‌توان دریافت که این مطالعه با مطالعه قاسمی، روستالیس، کاشیک، حسین فلاح شباهت دارد. با توجه به مطالعات انجام شده و مطالعه حاضر، استرپتوزوتوسین باعث القای دیابت در موش‌ها و تخریب پانکراس، افزایش مقدار قند خون و کاهش وزن بدن موش‌ها می‌شود و همان‌گونه گیاهان دارویی در درمان دیابت تاکنون تأثیر به‌سزایی داشته‌اند و عوارض جانبی کمتری نسبت به داروهای شیمیایی موجود دارند در این مطالعه انتظار می‌رود که چارانتین باعث کاهش قند خون و بازسازی پانکراس تخریب شده توسط استرپتوزوتوسین شود.

طبق شواهد می‌توان نتیجه گرفت که استرپتوزوتوسین باعث تخریب پانکراس، کاهش وزن بدن و افزایش قند خون رت‌ها می‌شود. به علاوه، با بررسی دوزهای مختلف چارانتین به رت‌های دیابتی شده و محاسبات میزان بیان ژن Ngn3 در رت‌ها می‌توان نتیجه گرفت که افزایش بیان ژن وابسته به دوز چارانتین نیست. زیرا پس از ایجاد دیابت در گروه‌های بیمار بیان ژن Ngn3 به شدت افت پیدا کرده و بعد از استفاده از چارانتین در گروه‌های مختلف و داروی متفورمین در گروه کنترل تا حدودی این کاهش بیان جبران شده است.

قدردانی و تشکر

این مقاله استخراج شده از پایان نامه کارشناسی ارشد است. بدین وسیله از اساتید محترم و مسئولین آزمایشگاه دانشگاه آزاد اسلامی واحد شهرکرد به منظور فراهم نمودن امکان انجام این تحقیق سپاس‌گزاری می‌شود.

REFERENCES

1. Meusel, L, Kansal, N, Tchistiakova, E, Yuen W, MacIntosh, B, Greenwood, C, et al. A systematic review of type 2 diabetes mellitus and hypertension in imaging studies of cognitive aging: time to establish new norms. *Front Aging Neurosci* 2014;6: 148.
2. Patel DK, Kumar R, Prasad SK, Sairam K, Hemalatha S. Antidiabetic and in vitro antioxidant potential of *Hybanthus enneaspermus* (Linn) F. Muell in streptozotocin-induced diabetic rats. *Asian Pac J Trop Biomed* 2011;1: 316-322.
3. Scherbaum WA. Insulin therapy in Europe-Diabetes. *Metab Res Rev* 2002; 3: 3:S50-6.
4. Shaw JE, Sicree RA, Zimmet PZ. Global estimates of the prevalence of diabetes for 2010 and 2030. *Diabetes Res Clin Pract* 2010;87:4-14.
5. Nolte MS, Karam JH, ed. Pancreatic hormones and antidiabetic drugs. Basic and clinical pharmacology. 9th ed. New York: McGraw Hill Companies; 2004. P.708.

داد احتمالاً این ترکیب می‌تواند به کاهش عوارض هیستوپاتولوژی دیابت نوع دو کمک کند (۲۸). کاشیک و همکارانش با مروری بر مطالعات در سال ۲۰۱۵ تحت عنوان "کوکوربیتاسین: نگاهی عمیق به کاربرد مولکول‌های هدایت‌گر استخراج شده از طبیعت در داروسازی" بیان داشتند که کوکوربیتاسین از لحاظ ساختاری از پتانسل دارویی فراوانی برخوردار است (۲۹). حسین فلاح و همکارانش در سال ۲۰۱۴ با مطالعه‌ای در خصوص اثرات ضد دیابتی عصاره موموردیکا چارانتیا، خرگوش‌های دیابتی ناشی از آلوکسان با عصاره متانولی و اتانولی موموردیکا چارانتیا مورد درمان قرار گرفتند و کاهش ۲۸ درصدی هیپرگلیسمی توسط عصاره اتانول مشاهده شد (۳۰). غیبی و همکارانش در سال ۲۰۱۶ در مطالعه‌ای بر موش‌ها دریافتند که رژیم پرچرب - STZ مدل مناسب و ارزانی برای القای دیابت نوع دو است و می‌تواند در بررسی ترکیبات ضد دیابتی مورد بررسی قرار گیرد (۳۱). آدریسکول و همکارانش در سال ۲۰۱۵ با تحقیق بر روی بیان فاکتورهای انسولین ساز انسانی دریافتند که فاکتور Ngn3 بخش طبیعی بیولوژی پانکراس یک انسان بالغ است و با استفاده از داروهای اختصاصی می‌توان تعداد آنها را افزایش داد و با تبدیل آنها به سلول‌های تمایز یافته غدد درون ریز لوزالعمده، سلول‌های بتای کارآمدی را تولید کرد که برای درمان دیابت به کار گرفته شوند (۱۷). روستالیس و همکارانش در سال ۲۰۰۹ با تحقیق بر روی نورونین به عنوان یک تنظیم کننده اصلی تمایز و بازسازی جزایر پانکراس دریافتند که Ngn3 به عنوان یک تنظیم کننده اصلی توسعه غدد درون ریز پانکراس و توجه به یافتن روش‌های درمانی برای افزایش بیان Ngn3 در دیابت به عنوان وسیله‌ای برای افزایش توده سلولی و عملکرد توده‌های بتا است (۱۶). وصال و همکارانش در سال ۲۰۰۳ اثر آنتی‌دیابتیک استرپتوزوتوسین بر روی موش‌های صحرایی را بررسی کردند و دریافتند که تجویز داخل صفاقی برخی

6. Hald A, Lotharius J. Oxidative stress and inflammation in Parkinson's disease: is there a causal link? *Exp Neurol* 2005;193:279-90.
7. Venkatesh S, Reddy GD, Reddy BM, Ramesh M, Rao AV. Antihyperglycemic activity of *Caralluma attenuata*. *Fitoterapia* 2003; 74:274-9.
8. McCune LM, Johns T. Antioxidant activity in medicinal plants associated with the symptoms of diabetes mellitus used by the indigenous peoples of the North American boreal forest. *J Ethnopharmacol* 2002;82:197-205.
9. Fallah Huseini H, Fakhrzadeh H, Larijani B, Shikh Samani A. Review of anti-diabetic medicinal plant used in traditional medicine. *J Med Plants* 2006; 1 :1-8 [In Persian]
10. Hajinejad MR, Salehi Moghadam M, Hajian Shahri S, Vaezi E, Jamshidian A, Sa'atati D. Effect of Carla leaf extract on serum glucose, lipid and malondialdehyde levels in streptozocin-induced diabetic rats. *Diabetes Nur* 2014;2:8-19. [In Persian]
11. Ahmed I, Adeghate E, Cummings E, Sharma AK, Singh J. Beneficial effects and mechanism of action of *Momordica charantia* juice in the treatment of streptozotocin-induced diabetes mellitus in rat. *Mol Cell Biochem* 2004;261:63-70.
12. Yibchok-anun S, Adisakwattana S, Yao CY, Sangvanich P, oengsumran S, Hsu WH. Slow acting protein extract from fruit pulp of *Momordica charantia* with insulin secretagogue and insulinomimetic activities. *Biol Pharm Bull* 2006;29:1126-31.
13. Huang QY, Cheng MR, Ji SL. Linkage and association studies of the susceptibility genes for type 2 diabetes. *Yi Chuan Xue Bao* 2006; 33:573-89.
14. Patlak M. New weapons to combat at ancient disease: treating diabetes. *FASEB J.* 2002;16:1853.
15. Qiu Li, Zhi-Chun Lai. Recent progress in studies of factors that elicit pancreatic β -cell expansion. *Protein Cell* 2015; 6: 81-87.
16. Rukstalis JM, Habener JF. Neurogenin3: a master regulator of pancreatic islet differentiation and regeneration. *Islets* 2009;1:177-184.
17. Gomez DL, O'Driscoll M, Sheets TP, Hruban RH, Oberholzer J, McGarrigle JJ, et al. Neurogenin 3 expressing cells in the human exocrine pancreas have the capacity for endocrine cell fate. *PLoS One* 2015;10:e0133862. doi:10.1371/journal.pone.0133862.
18. Pagliuca FW, Melton DA. Melton. How to make a functional β -cell. *Development* 2013;140:2472-83.
19. Khaleghi S, Bahrami G, Mahmoodi M, Asgari V, Mostafaie A. Hypoglycemic Effect of Hydroalcoholic Extract and Hexane Fraction of Persian Shallot (*Allium Hirtifolium* Boiss) Extract in Streptozotocin-Induced Diabetic Rats. *JRPS.* 2015; 5: 33-40.
20. Kermany H, Shahanipour K, Nakhaee AR. Effect of aqueous and methanolic extracts of *Momordica charantia* fruit on blood glucose and liver enzymes in diabetic rats. *Quarterly of the Horizon of Medical Sciences* 2015; 21:105-112. [In Persian]
21. Abdollahi M, Zuki ABZ, Goh YM, Rezaeizadeh A, Noordin MM. The effects of *Momordica charantia* on the liver in streptozotocin-induced diabetes in neonatal rats. *Afr J Biotechnol* 2011;26:13-21.
22. Ahangaran, A, Mosahebi Mohammadi G, Koohi Habibi M, Khezri S, Shahraeen, N. Use of rapid serological and nucleic acid-based methods for detecting the soybean mosaic virus. *J Agric Sci Technol* 2009.11: 91-97.
23. Al-said MS, Abdelsattar EA, Khalifa SI, EI- Feraly FS. Isolation and identification of an anti- inflammatory principle from *Capparis spinosa*. *Pharmazie* 1988; 43: 640-41.
24. Lenzen S. The mechanisms of alloxan and STZ- induced diabetes. *Diabetologia* 2008;51:216-226.
25. Rethod NR, Chime HR. Hypoglycemic effect of *calotropis gigantean* linn. Leaves and flowers in STZ-diabetic rats. *J Oman Med* 2011; 26:104-108.
26. Ardestani A, Yazdanparast R, Jamshidi Sh. Therapeutic effects of *Teucrium polium* extract on oxidative stress in pancreas of streptozotocin-induced diabetic rats. *Med Food* 2008; 11: 525-32.
27. Kavalali G, Tuncel H, Hatmi HH. Hypoglycemic activity of *Urtica pilulifera* in pilulifera in STZ-diabetic rats. *J Ethnopharmacol* 2003;84:241-245.
28. Baboota, S, Kohli, K, Ahmad, S, Ali, J. Silymarin: a review of Pharmacological aspects and bioavailability enhancement approaches. *Indian J Pharamacol* 2007; 39:172-179.

29. Kaushik U, Aeri V, Mir SR. Cucurbitacins - An insight into medicinal leads from nature. *Pharmacogn Rev* 2015;9:12-8.
30. Hussain F, Tahira S. Antidiabetic evaluation of *Momordica charantia* L fruit extracts. *West Indian Med J* 2014; 63:294-99.
31. Gheibi S, Bakhtiarzadeh F, Ghasemi A. A review of high fat diet-streptozotocin model for induction of type 2 diabetes in rat. *Iranian Journal of Endocrinology and Metabolism* 2016; 18:135-148. [In Persian]